

lig og faa, at Staten er interesseret i at opretholde Anstalten, saa at dette Spørgsmaal ikke behøver at underkastes nogen nærmere Overveielse, hvorimod det maa staa hen, om Anstaltens Forhold til Universitetet og nærmere Forbindelse med dette atter bør bringes under Forhandling.

V. Sorø Akademi.

Under Udgiftsposterne 15, 16 og 17 er der foreslaaet bevilget nogle større og mindre Bidrag til Realskoler, nemlig til Hifted Realskole 4,600 Kr., til Realskolen i Nordby paa Fjamp 1,600 Kr., og til Realskolerne i Troense paa Laarseng 300 Kr., paa Bogø 800 Kr., i Herning 1,000 Kr. og en privat Realskole i Svendborg 500 Kr. (til et Bibliotek). Af disse tilkom Bogø Realskole i indværende Mars Finantslov; Herning og Svendborg ere nye. Saalidt som nærværende Udvalgs Flertal skal indvende Noget imod, at Staten — navnlig saa længe det synes umuligt at tilveiebringe en det hele høiere og lavere Skolevæsen omfattende sammenhængende og følgerigtig Ordning — understøtter kommunale og private Bestræbelser for at tilveiebringe Realskoler saavel i Byer, der ingen Latinskoler have, som paa isolerede Steder paa Landet, saafom mindre Der, hvor en talrigere og nogenlunde velhavende Befolkning synes at love saadanne Skoler Krivsel, saa maa vi dog betragte det som en naturlig Betingelse for at opnaa Statsunderstøttelse: at Skolen er oprettet og i Virksomhed. Kun derved kan Regjeringen nemlig forvise sig om, at dens Lærerkrafter ere istand til at føre den mod dens Maal, og at det er en Trang hos Befolkningen, og ikke en blot og bar privat Fornødenhed, der tilfredsstilles. Men denne Betingelse er ikke bleven overholdt ved Bevillingen til Bogø Realskole paa indværende Mars Finantslov; thi af Folkethingsudvalgets Betænkning (Side 84—85) erfares det, at den først er traadt i Virksomhed i Oktober Maaned 1876, altsaa et halvt Aar efter, at Bevillingen var given, og nu forlanges 1,000 Kr. til en Realskole i Herning, om hvilken det oplyses, at den „paatænkes oprettet i Herning fra 1ste September næste (o: dette) Aar“, saa at det endnu ikke synes afsjort, om den vil komme istand i det Finantsaar, for hvilket Bevillingen gives. Denne Post, der heller ikke er begjæret af Regjeringen, maa Udvalgets Flertal altsaa foreslaa udstemt og skal endnu kun bemærke, at det synes naturligere, om de Understøttelser til Realskoler, der ere opførte paa de lærde Skolers Budget under Udgift 12. c. til h., overførtes paa Sorø Akademis, der fuldkomment vel er istand til at udrede disse, medens de lærde Skolers Indtægter neppe balancere deres Udgifter.

Under Udgiftspost 19. findes to Konti „a. Til Fordeling mellem Folkehøjskoler 28,000 Kr.“ og „b. Til fattige Elever ved Folkehøjskoler 66,000 Kr.“, paa hvilke Udvalgets Flertal maa tillade sig at henlede Opmærksomheden. Konto a. er usforandret opført med 14,000 Rd. eller 28,000 Kr. siden Finantsloven 1868—69, men har i alle de senere Finantslove, som ogsaa i det oprindelige Forslag til den foreliggende, lydt: „Til Skud til Folkehøjskoler“. Mening med den i Folkethinget ved 3die Behandling foretagne Ordforandring er, som det udtrykkelig paa Afstemningslisten er angivet, at negte Ministeren Ret til af dette Beløb at tage, hvad der behøves for at udsende en Tilfynsmand til Folkehøjskolerne. Da nærværende Udvalgs Flertal fuldkomment billiger dette Skridt af Ministeren og mener, at Staten overhoved bør føre jevnligt Tilfyn med alle private Foretagender, som den understøtter, saa skulle vi foreslaa, at denne Konto ikke blot kommer til at lyde som i Regjeringens Forslag, men at der, for at forebygge al Misforstaaelse, tilføies som Anmærkning: „heraf kunne 2,000 Kr. anvendes til Tilfyn“.

Konto b. „Til fattige Elever“ løb i tidligere Finantslove, sidste Gang i den for 1874—75, saaledes: „Til begavede og fattige Elever“, og var da endnu ikke noget høiere end til 11,000 Rd. eller 22,000 Kr. Men i Finantsloven for 1875—76 bortfaldtes Betingelsen „begavede“, og samtidig sattes Beløbet op til 66,000 Kr., hvilken Debattion og Størelse er beholdt saavel i dette Mars Finantslov, som i Regjeringens og Folkethingets Forslag. Saa godt og glædeligt det imidlertid kan være, at et større Antal af den fattigere Ungdom faar Leilighed til at deltage i Folkehøjskolerens Undervisning, saa bør Tilseebarelsen af saadanne aandelige Gæver, at denne Undervisning kan bære Frugt, dog være en Betingelse for at opnaa Statsunderstøttelse, og denne bør ikke ydes saa rigelig, at i flere Aamter alle de, der søge den, kunne faae den, medens den i enkelte ives Gang opbruges; maaske burde den heller ikke gives i saa store Portioner, at de, der erholde den, selv kunne spare ethvert Offer, der først giver Sikkerhed for, at de drives af en indre Trang og ikke blot følge en Mode. Den i Folkethingsudvalgets Betænkning aftrykte Fortegnelse over de i 1875—76 uddelte Understøttelser oplyser nu, at i Kjøbenhavn og 3 Aamter er det i Forhold til Folkemængden tilstaaede Beløb ikke blevet opbrugt, at i 7 Aamter have saa godt som alle Ansøgere erholdt Understøttelse, samt at blandt samtlige uddelte 720 Portioner — hvoraf 485 ere tildelte mandlige, 235 kvindelige Elever — have 106 været paa over 100 Kr. og 248 paa 100 Kr.